

losti, da bi bila imenovana, kakor ji je ime, ampak opisovaje jo ravnatelj imenuje: „3. Auflage der in der slovenischen Sprache verfassten Grammatik der slovenischen Sprache.“ Kako kratka je ta circumscriptia! Veliko resignacijo moramo tedaj po vsem imenovati to, da tudi slovenski celovški časniki o taki mrvici slovensščine o celovških šolah ne črhnejo besedice; gotovo ni upati ondi nobenega zboljšeka. Lahko si iz tega tudi mislimo stan čitavnice celovške. Žalostna majka Slava! — Učencev je imela gimnazija celovška 386, realka 221. Hvalevredna naprava na realki je družba v podporo ubozih učencev, v katero se zapisati more vsak radodaren domoljub, ki plača naenkrat 25 fl., ali pa vsako leto saj 2 fl., pa tudi vsak učenec realkin, kateri v podporo svojih ubozih sošolcev more vsaki mesec saj 10 kr. strpeti.

Slovniške stvari.

O slovníku slovensko-nemškem.

Iz Štirskega. V.

Kranjskemu deželnemu odboru gré hvala, da je zbudil iz mrtvila slovensko-nemški slovar; odrinjene so tvarne ovire; treba tedaj, marljive roke položiti na to preimenitno delo.

Po smislu oporoke pokojnega knezovladika Wolf-a je izvršitev slovníka izročena sedanjemu gospodu knezu in vladiku ljubljanskemu, kateri so že poklicali odbor, da dožene prevažno in težko nalogo. Imenovani odbor že nabira tvarino; Zalokarjev rokopis je kupljen za dober denar; Cafov Oroslav je odposlal 8. vel. srpana svojo ogromno in dragoceno zbirko ustanovljenemu odboru; dr. Miklošič je tudi prepustil svoj obširni rokopis v čvetirih velikih zvezkih za porabo. Vrh tega naj se poprosijo vsi narodnjaci, ako bi imeli kaj gradiva, da ga dotičnemu odboru pošljejo. Mnoge starinske knjige naj se porabijo, kolikor moč in vsi dosle na svetlo dani slovarji bi se imeli na tanko pretresti, predno se vzamejo v porabo, da se ne bodo več stari pogreški prepisavali. Na prekmursko, primorsko in rezijansko blago se ne sme pozabiti; tudi hrvatski gradjanski govor, kakor se je pisal do leta 1835, bi menda koristno bilo povzeti, ker županije varaždinska, križevska in zagrebška z Medjumurjem vred spadajo v področje slovenskega jezika in naše štirsko ljudstvo bliže hrvatske meje je popred imelo skoro same te knjige: hišnico, žitek svetnikov itd. Slovar mora segati do najstarejše dōbe našega slovstva in končati z najnovejšim tiskopisom, kar tudi nahajaš v slovarjih družih jezikov: v ruskem; mi tedaj početi imamo z brizinskimi odlomki, supralskimi itd.; pa vsaka starinska sedaj nenavadna beseda se poznamljaj z nekim znamenjičem; prvotna korenika naj se nikdar ne pogreša, h čemur je treba obilne mere prave jezikoslovne omike. Soimenke naj se pristavljajo, dvomljivke ali sumljivke po novinah naznanjajo in prerešetajo; šč se na pravem mestu vselej piši: lenišče, v predgovoru pa omeni, da se šč v nekih krajih kakor š izgovarja; r ostani samoglasnik kakor svetinja in lastnina narodova, česar mu narodov pisavec ne sme vzeti; v in u se nikoli ne pomešajta.

Slovenski slovár bodi dika slovenskemu slovstvu in narodu, slavno spričevalo jezikoslovne omike naše dōbe, skladišče vse draginje in blaga našega lepega jezika: Neka znadu svieta puci, i slovenskog' roda vnuci, da nam znan je Slave glas!

Toliko težavno delo se tedaj naslanja na odborova ramena; presneto trdnim jim treba biti; slovar skladati ni igrača, drugo je molitvenice ali propovedi pisati, zopet drugo zaklad vsega naroda znanstveno urediti;

od slovarjevega odbora se zahteva, da ima može, kateri stojé na višini jezikoslovnih ved sedanje dōbe; a ne samo omike jezikoslovne, temuč tudi znanstvene omike sploh, da ne znajo samo besed, a znajo tudi stvari, kaj pomenijo. Pisatelj slovníka mora biti mož, izveden na vse strani. Jaz dakle mislim, brez Miklošičevega in Cafovega pisaka slovar ne bi bil dostojen omiki sedanjega razvitega jezikoslovstva.

S tem delom se mora venec oviti naši denešnji slovstveni uglajenosti, ker stotine let bodo sodile, kakošne strice je imela naša knjiga. Sveto pismo, na Wolfove potroške na svetlo dano, v oblikah ovaja krvavo malo prave vednosti slovenskega jezika. Beré to delo se človeku zdi, kakor bi se gol valjal po kopri-vah; proti prekmurskemu je kakor noč in dan. Kvar za tolike potroške! Ne bi menda napačno bilo, ako bi ustanovljeni odbor naznanil črtež, po katerem kani delati; vsej več oči več vidi.

Materni jezik.

Ko sem zazrla beli dan,
Je angelj meni bil poslan,
Smehljaj se je njegov obraz,
Prijazen bil je vsaki čas;
In stiskal mene na srcé,
Prepeval viže presladké
In jezik svoj me je učil
Preljubi angelj lep in mil. —
Al kmal obledel je obraz,
In angelj moj je šel nazaj —
Na večni dom, v presvitli raj.
Le jezik, ki ga je učil
Me nekđaj angelj, lep in mil,
Je sporočilo prejšnjih dní,
In v njem se angelj mi glasi,
Zató ga ljubim in častim,
Ga ko svetinjo zdaj slavim,
In k sreči čujem ga povsod,
Kjer le živí slovenski rod.

Aforizmi.

Zmaga pomaga do slave,
K zmagi pripelje le boj;
Nikdar ne boste zmagali
Ako vam ljub je pokoj.

Volja je mati, ki djanje rodí,
Vest ako čuvajka pri zibki bedí.

Kar raste prenizko, obdajajo sence,
Avrora pa ljubi visoko drevó;
Toraj bi vriskalo slabo grmovje,
Ko bi nagnilo se drévo lepó.

V Beli 19. avgusta 1865.

Luíza Pesjakova.

Zgodovinske stvari.

Hieronim, čegav je?

Da se s kratka pové, prav govori P. Ladislav Hrovat v sporočilu novomeške gimnazije tega leta, da sv. Hieronima, cerkvenega očeta, Slovenci smemo za svojega šteti, če ne po rodu, ker po vsem se kaže Latinec ali saj polatinčen Grk, pa saj po rojstnem kraju ali po stanovanjski in po znanji naših nekdanjih prednikov in po znanji njihovega jezika. Ne vé m pa vendar, zakaj znameniti slovenski pisatelj tako trdo odpoveduje Hrva-